

Ενεργητική και Ενεργητική και Παθητική Σύνταξη

Θεωρία, Λειτουργία και Μετασχηματισμοί

Γραμματική περιγραφή και Υφολογική προσέγγιση για τις Πανελλαδικές Εξετάσεις

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

- Έμφαση στο υποκείμενο (δράστης).
- Το γραμματικό υποκείμενο ταυτίζεται με το λογικό υποκείμενο.
- Οπτική γωνία: Αυτός που ενεργεί.

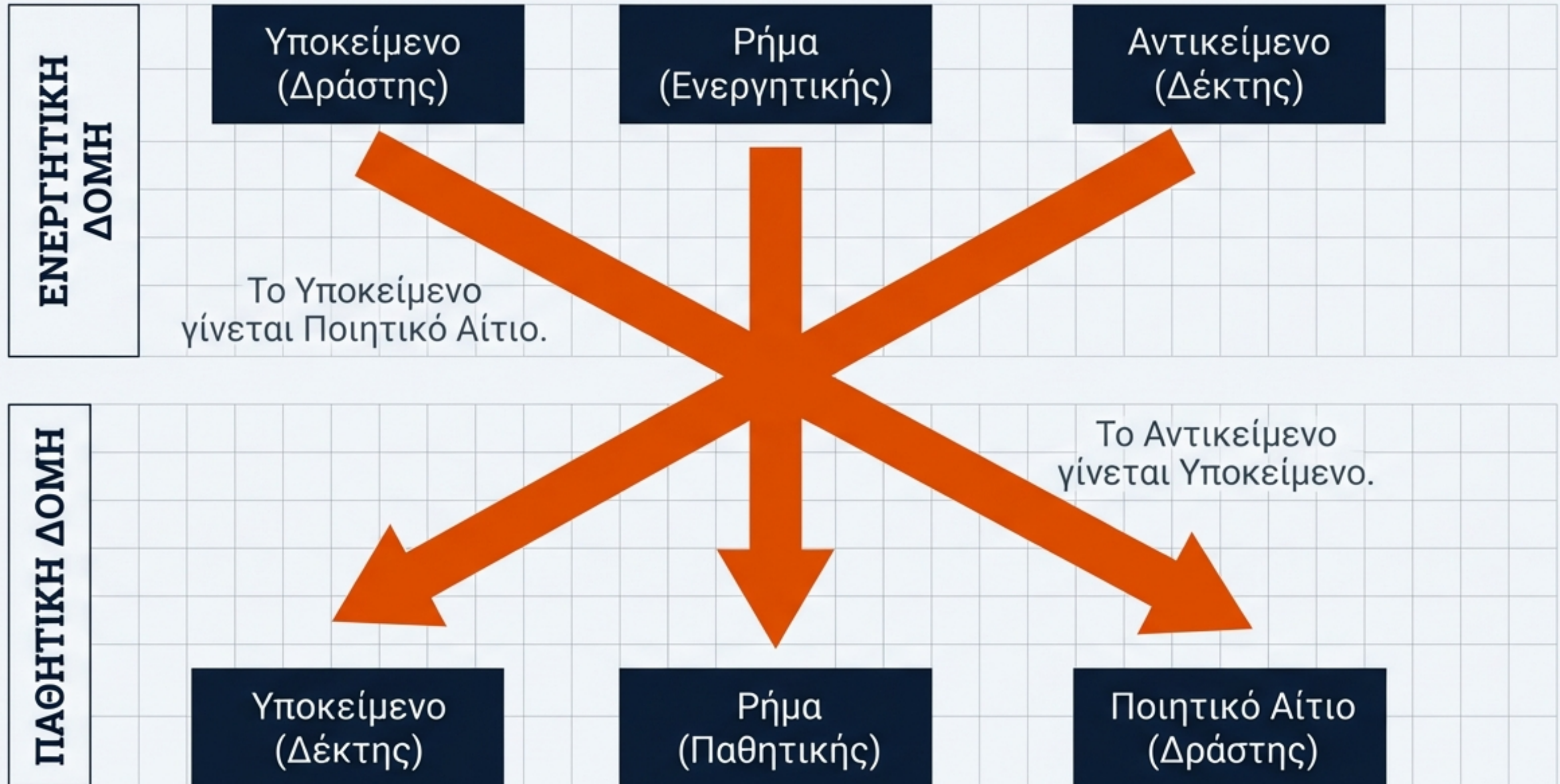
ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

- Έμφαση στην πράξη ή στο αποτέλεσμα.
- Το υποκείμενο δέχεται την ενέργεια (πάσχων).
- Οπτική γωνία: Το γεγονός ή ο δέκτης.

Η Βασική Διαφορά: Ζήτημα «σκηνοθεσίας» του λόγου.
Φωτίζουμε το πρόσωπο (Ενεργητική) ή το γεγονός (Παθητική);

ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΕ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

Υφολογική & Επικοινωνιακή Λειτουργία

Ενεργητική Σύνταξη

- **Ύφος:** Άμεσο, ζωντανό, παραστατικό, οικείο.
- **Λειτουργία:** Σαφήνεια και φυσική ροή.
- **Εστίαση:** Ευθύνη και πρωτοβουλία του δρώντος προσώπου.

Παθητική Σύνταξη

- **Ύφος:** Τυπικό, επίσημο, ουδέτερο, αντικειμενικό.
- **Λειτουργία:** Πυκνότητα και συνθετότητα λόγου.
- **Εστίαση:** Αποστασιοποίηση και ανάδειξη των γεγονότων.
- **Χρήση:** Επιστημονικά κείμενα, Επίσημα έγγραφα.

Η επιλογή της σύνταξης καθορίζει την «προσωπικότητα» του κειμένου.

Βήματα Μετατροπής: Από Ενεργητική σε Παθητική

1

Το Ρήμα

Αλλαγή φωνής από ενεργητική σε παθητική.
ΠΡΟΣΟΧΗ: Διατηρούμε τον ίδιο χρόνο.

2

Το Αντικείμενο

Γίνεται Υποκείμενο (πτώση Ονομαστική).

3

Το Υποκείμενο

Γίνεται Ποιητικό Αίτιο (συνήθως «από» + αιτιατική).

Active: Ο γεωργός (Υ) οργώνει (Ρ) το χωράφι (Α).

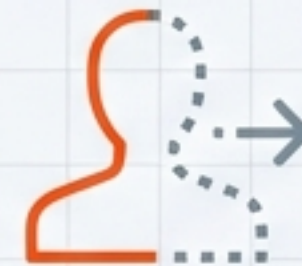

Passive: Το χωράφι (Υ) οργώνεται (Ρ) από τον γεωργό (Π.Α.).

Το Ποιητικό Αίτιο: Μορφές και Παράλειψη

Οι Μορφές του Ποιητικού Αιτίου

- Βασική Μορφή: **«από» + Αιτιατική** (π.χ. από τον διευθυντή).
- Εξαιρέσεις: **«σε»** (με επίθετα σε -τος), **«με»** (με παθητικές μετοχές).

Πότε παραλείπεται;

- Ο δράστης είναι **αυτονόητος ή γνωστός**.
- Ο δράστης είναι **άγνωστος**.
- Δεν ενδιαφέρει το πρόσωπο, αλλά **το αποτέλεσμα**.
- Λόγοι **διακριτικότητας ή ευγένειας**.

Ειδικές Περιπτώσεις: Δίπτωτα Ρήματα

Ρήμα + Άμεσο Αντικείμενο + Έμμεσο Αντικείμενο

Κύριος Κανόνας

- Το Άμεσο Αντικείμενο γίνεται Υποκείμενο.
- Το Έμμεσο Αντικείμενο παραμένει Αντικείμενο.

Έδωσε τον έπαινο στον Γιώργο →
Ο έπαινος δόθηκε στον Γιώργο.

Εναλλακτική Περίπτωση

- Αντικείμενο - Πρόταση (π.χ. ότι/να...)
- Η δευτερεύουσα πρόταση γίνεται Υποκείμενο.

Αποφάσισε να αναβληθεί ο αγώνας →
Αποφασίστηκε να αναβληθεί ο αγώνας.

Παγίδες και Αδυναμία Μετατροπής

! Αποθετικά Ρήματα (Deponent Verbs)

Ρήματα με παθητική μορφή αλλά ενεργητική σημασία (π.χ. εκμεταλλεύομαι).

ΔΕΝ έχουν
παθητικό τύπο

Χρήση
Περίφρασης.

WRONG: Οι
εργαζόμενοι
εκμεταλλεύονται...

RIGHT: Οι
εργαζόμενοι
γίνονται
αντικείμενο
εκμετάλλευσης.

! Μη Μεταβατικά Ρήματα

Ρήματα χωρίς αντικείμενο -> Δεν σχηματίζουν προσωπική παθητική σύνταξη.

Ρήμα

Αντικείμενο

Δεν σχηματίζουν
προσωπική
παθητική
σύνταξη.

Στρατηγική Απάντησης στις Πανελλήνιες

Πρότυπα απαντήσεων για ερωτήσεις θεωρίας (SOS).

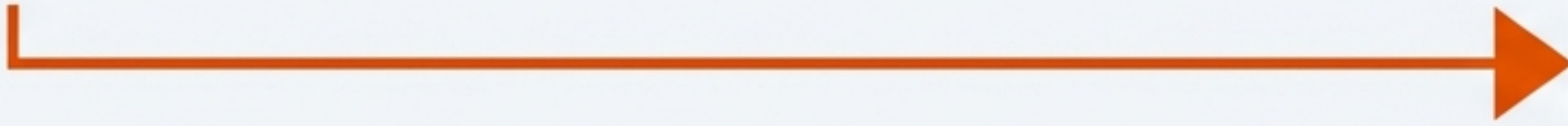

Γιατί χρησιμοποίησε Παθητική Σύνταξη;

«Με τη χρήση της παθητικής σύνταξης, το ενδιαφέρον μετατοπίζεται από το δρών πρόσωπο στην πράξη και στο αποτέλεσμα της. Το ύφος καθίσταται τυπικό, ουδέτερο και αντικειμενικό, χαρακτηριστικό του επιστημονικού/πληροφοριακού λόγου.»

Γιατί χρησιμοποίησε Ενεργητική Σύνταξη;

«Με την ενεργητική σύνταξη, τονίζεται το υποκείμενο που δρα. Το ύφος γίνεται πιο άμεσο, ζωντανό και παραστατικό, προσδίδοντας οικειότητα στον λόγο.»

Εφαρμογή: Η Γλώσσα της Επιστήμης

Ενεργητική Σύνταξη (Έμφαση στο Πρόσωπο)	
«Ερευνητές ανέλυσαν στοιχεία...» 	Έμφαση στην επιστημονική προσπάθεια (Πρόσωπα).
Παθητική Σύνταξη (Έμφαση στο Γεγονός)	
«Στοιχεία αναλύθηκαν από ερευνητές...» 	Έμφαση στη διαδικασία και τα πορίσματα (Αντικειμενικότητα).

Συμπέρασμα: Στα επιστημονικά κείμενα η παθητική σύνταξη ενισχύει το κύρος και την ουδετερότητα.

Συχνά Λάθη και Σημεία Προσοχής

Χρόνος Ρήματος

Διατηρούμε αυστηρά τον χρόνο
(π.χ. **έγραψε** -> **γράφτηκε**, **ΟΧΙ**
έχει γραφτεί). ←

Πτώση Υποκειμένου

Το νέο υποκείμενο πάντα σε
Ονομαστική (όχι Αιτιατική).
←

Το «Από»

Δεν είναι πάντα ποιητικό αίτιο.
Μπορεί να δηλώνει αιτία ή χρόνο.

Συμφωνία Ρήματος

Το ρήμα συμφωνεί με το **ΝΕΟ**
υποκείμενο. ←

Συγκριτικός Πίνακας: Ενεργητική vs Παθητική

Χαρακτηριστικό	Ενεργητική Σύνταξη	Παθητική Σύνταξη
Έμφαση	Στο Υποκείμενο (Δράστης)	Στην Πράξη / Αποτέλεσμα
Ρόλος Υποκειμένου	Ενεργεί	Δέχεται ενέργεια
Ύφος	Ζωντάνια, Αμεσότητα, Οικειότητα	Αντικειμενικότητα, Τυπικότητα, Απόσταση
Χρήση	Αφήγηση, Καθημερινός λόγος	Επιστήμη, Επίσημα έγγραφα

Συνοπτική Επανάληψη

1

Η Σύνταξη είναι → Εργαλείο.

Εξυπηρετεί την πρόθεση του συγγραφέα (έμφαση στο πρόσωπο ή στο γεγονός).

2

Προσοχή στη Μετατροπή.

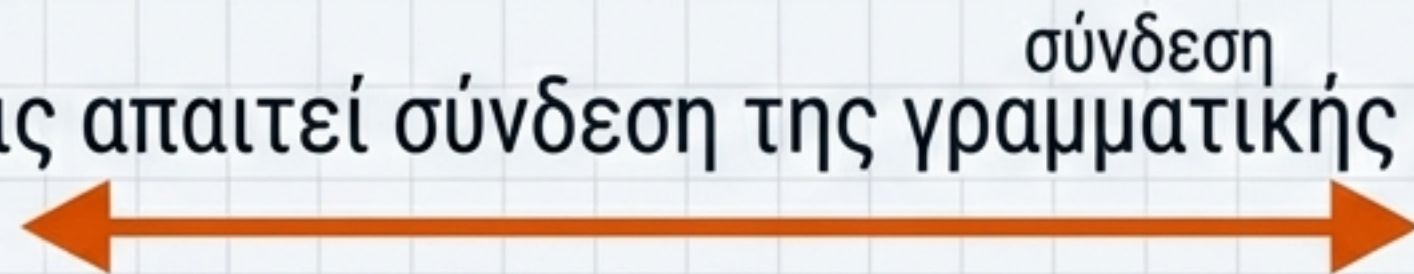
Ακολουθούμε πιστά τα βήματα: Ρήμα -> Υποκείμενο -> Ποιητικό Αίτιο
(προσοχή στις Πτώσεις).

3

Το Ύφος Μετράει.

Η αιτιολόγηση στις εξετάσεις απαιτεί σύνδεση της γραμματικής με το επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

Καλή Επιτυχία

Επιμέλεια & Διδακτική Οργάνωση:
Μαρία Σπ. Μουρούτσου